

Jak se bránit proti povodním

Protipovodňová opatření

Opatření pro snižování povodňových škod můžeme rozdělit na akutní a preventivní. Zatímco preventivní opatření omezují četnost povodní či vytvářejí podmínky pro jejich méně škodlivý průběh, akutní opatření pak umožňují částečně snížit či eliminovat škody vzniklé přímo v průběhu povodní.

Pro eliminaci škod na životech i majetku v průběhu extrémních povodní je především naprosto nezbytné, aby se zodpovědné orgány i občané co nejdříve dozvěděli o ohrožení – k tomu slouží předpovědní a výstražné systémy. Druhou podmínkou je, aby přesně věděli, co mají dělat a kde hledat pomoc. To je účelem protipovodňových plánů obcí.

Stupně povodňové aktivity (SPA)

V závislosti na průtoku a stavu průtočné kapacity koryta řek se rozlišují 3 stupně povodňové aktivity (SPA):

- **1. SPA - bdělost** - vzniká při nebezpečí přirozené povodně. Při 1. SPA ještě nedochází k vyběžení toku a jeho rozlívům, a tedy ani k hmotným škodám na majetku. Je však třeba věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, sledovat zpravodajství a předpovědi ČHMÚ a být připraven na případné zhoršení situace. Při 1. SPA je již značná rychlost proudění vody v toku a při zvýšení hladiny je pochopitelně i větší hloubka toku. Je proto třeba se vyvarovat aktivit v korytě toku (jízda lodí, koupání, stavební a konstrukční aktivity atd.).
- **2. SPA - pohotovost** - je vyhlášen při nebezpečí přirozené povodně a v době povodně, kdy však ještě nedochází k větším rozlívům a škodám mimo koryto. Při 2. SPA již dochází k prvním rozlívům, může docházet k zaplavení a přerušení některých menších komunikací. Situace je dále sledována, aktivizují se povodňové orgány a další složky povodňové služby. Je třeba podle možností a potřeby provádět opatření ke zmírnění průběhu povodně (evakuace, protipovodňové bariéry aj.). Je nezbytné vyvarovat se veškerých aktivit v korytě toku a v zaplavených územích.
- **3. SPA - ohrožení** - je vyhlášen při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku větších škod, ohrožení majetku a životů v záplavovém území. Při 3. SPA dochází k zaplavení měst a obcí, a proto se provádějí zabezpečovací či záchranné práce. Je nezbytné opustit zaplavená území a všemožně usnadnit práci záchranným složkám a vykonavatelům protipovodňových opatření. V takových případech je třeba počítat s komplikacemi v dopravě, zaplavením komunikací, bezpečnostním uzavřením mostů, přerušením telefonního spojení a dodávek plynu, elektřiny a vody. Informace o průběhu a dalším předpokládaném vývoji poskytuje ČHMÚ a veřejnoprávní sdělovací prostředky.
- **Extrémní povodňové ohrožení** - patří také do 3. SPA. V tomto případě se předpokládá, že průtok dosáhne nebo překročí hranici 50leté povodně.

Husova ulice ve Frýdlantu 7. srpna 2010 během povodní.

Foto: Daniel Beránek, licence: CC BY-SA 3.0

Jak se připravit na povodeň?

- Připravit si vlastní protipovodňový plán. V ohrožených oblastech je vhodné se připravit na nebezpečí předem – vhodný je „povodňový balíček“ s nejdůležitějšími dokumenty (včetně pojistných smluv), kapesní svítilnou, mobilním telefonem, gumovými rukavicemi, holíčkami, nepropustným oblečením, lékárníčkou a příkrývkou.
- Sledovat zpravodajství veřejnoprávní televize a rozhlasu či internetové stránky ČHMÚ, podle zveřejněných informací případně podnikat nezbytná opatření.
- Znat protipovodňový plán své obce.

Co dělat během povodní?

- Respektujte pokyny povodňových a krizových orgánů. Varujte sousedy, zvláště starší občany. Utěsněte dveře, okna, větrací a jiné otvory včetně kanalizace. Odpojte elektrické spotřebiče. Připravte se na možnost odpojení plynu a elektřiny. Pokud se evakuujete sami, oznamte to funkcionářům místní samosprávy, nebo alespoň nechte na dveřích vzkaz včetně kontaktu na vás.
- Neprocházejte zaplavenými místy a vyhýbejte se kontaktu s povodňovou vodou a usazeninami, které mohou být kontaminovány škodlivinami. Již 20 cm rychle proudící vody dokáže porazit dospělého člověka, 50 cm může strhnout osobní automobil. Navíc nelze rozeznat, jaké nebezpečí se skrývá pod hladinou. Nevstupujte na ochranné hráze a mosty – voda je může prolomit.
- Uchovejte cenné věci, důležité dokumenty apod. na výše položených místech.
- Zjistěte, kterými otvory může voda vniknout do objektu (okna, dveře, větrací otvory, odpady - např. toaleta) a připravte prostředky k zamezení nebo omezení vniknutí vody (např. pytle s pískem).

Praha-Holešovice při povodních v roce 2002.

Foto: Miroslav Raudenský

Povodeň v Olomouci v roce 1997

Foto: Tomáš Valda

A kde se dozvíte, zda oblast, ve které žijete, bývá ohrožena povodněmi?

V květnu 2010 zveřejnily české pojišťovny zdarma k nahlédnutí povodňové mapy. Najdeme na nich vyznačené 4 zóny povodňového nebezpečí:

- Zóna 1** – zóna se zanedbatelným nebezpečím výskytu povodně.
- Zóna 2** – zóna s nízkým nebezpečím výskytu povodně.
- Zóna 3** – zóna se středním nebezpečím výskytu povodně.
- Zóna 4** – zóna s vysokým nebezpečím výskytu povodně.

Pojišťovny používají tyto mapy (které jsou po každých povodních aktualizovány) pro výpočet pojistného. Pojistné je tak vlastně prvním finančním nástrojem, který podporuje přesunutí zástavby do méně ohrožených oblastí.

Tato mapa představuje zároveň vymezení potřebného prostoru pro řeky – nivy. Podporuje chápání řeky nejenom jako aktuálního koryta, ale jako dynamického systému – říční krajiny – který má větší prostorové nároky, než jsme mu v současnosti ochotni poskytnout.